

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2024

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2024 (RP 54/2024 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Tilläggsbudgetmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat motionerna TBM 1—4/2024 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer efter sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2024 höjs inkomstposten med 141 miljoner euro och minskas anslagen med 53 miljoner euro.

Inkomstposter. Kalkylen över skatteinkomster sänks med ett nettobelopp på 261 miljoner euro. Kalkylen baserar sig på finansministeriets prognos från april 2023. Intäktskalkylen för samfundsskatten sänks med 469 miljoner euro och intäktskalkylen för den tillfälliga skatten på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen med 150 miljoner euro. Intäktskalkylen för arvs- och gåvoskatten höjs för sin del med 115 miljoner euro och intäktskalkylen för källskatt på ränteinkomster höjs med 106 miljoner euro. Dessutom påverkas kalkylen över skatteinkomster bland annat höjningen av intäktskalkylen för mervärdesskatten med 107 miljoner euro, vilket innebär en höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen från 24 procent till 25,5 procent från och med den 1 september 2024.

Det föreslås att kalkylen över inkomster av blandad natur höjs med 412 miljoner euro, vilket bland annat föranleds av att de anslag som överförts från tidigare år höjs med 300 miljoner euro.

Anslag och fullmakter. De största anslagsförändringarna hänför sig till att behovskalkylen preciseras och tidsmässiga ändringar. Exempelvis sänks anslagskalkylerna för medlemsavgiften till

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Motivering

EU (-136 miljoner euro) och produktionsstödet för förnybar energi (-114 miljoner euro), liksom också behovskalkylen för mottagande av flyktingar och asylsökande och stöd (sammanlagt -83 miljoner euro). Å andra sidan har behovskalkylen för utkomstskyddet för arbetslösa och alterneringsersättningen stigit (33 miljoner euro), liksom också ränteutgifterna för statsskulden (73 miljoner euro). Dessutom skjuts anslagen för projektet Flottilj 2020, energistödet och EU:s strukturprogram upp till de följande åren bl.a. på grund av ändringar i betalningstidtabellen.

För fyra transportprojekt anvisas finansiering stöd ur EU:s fond för ett sammanlänkat Europa, för vilka det har intäktsförts sammanlagt 51,1 miljoner euro. Dessutom inleds med en fullmakt på sammanlagt 234 miljoner euro tre projekt enligt regeringens investeringsprogram (Riksväg 5 Leppävirta—Kuopio, riksväg 8 Edsevä—Lepplax, utvecklande av Kustbanan på avsnittet Köklax—Karis). För långvariga serviceavtal för landsvägsfärjtrafik föreslås en fullmakt på 1 450 miljoner euro.

Det riktas flera ökningar till säkerheten och försörjningsberedskapen. Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen föreslås få tillägg för extra kostnader förorsakade av fenomenet med instrumentaliserad olaglig inresa. Dessutom föreslås 11 miljoner euro för Gränsbevakningsväsendet för investeringsinvesteringar som gäller ett radiotekniskt övervakningssystem. Tillägg i anslutning till ersättande av försvarsmateriel som levererats till Ukraina riktas till Försvarsmakten och kostnader för skötsel av energitorv som ett led i försörjningsberedskapsverksamheten ersätts försörjningsberedskapsfonden.

Utskottet lyfter dessutom fram att staten i och med den andra tilläggsbudgeten helt och hållet får avstå från sitt innehav i A-Kruunu Oy.

Balans. Propositionen minskar statens behov av nettoupplåning med 194 miljoner euro. Statens behov av nettoupplåning 2024 beräknas uppgå till cirka 12,7 miljarder euro och den budgeterade statsskulden beräknas i slutet av 2024 uppgå till cirka 169 miljarder euro, vilket är cirka 60 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Efter den andra tilläggsbudgeten uppgår den ofördelade reserven till 337 miljoner euro, när man beaktar den sänkning av ramnivån på 300 miljoner euro som regeringen fastställde enligt prövning, prisjusteringarna, de strukturella ändringarna och minskningen av ramutgifterna.

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Motivering

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

51. Understöd till tjänster inom trafik, transport och kommunikation (reservationsanslag 3 år)

Utskottet har gjorts uppmärksam på att beslutdelen under momentet har varit bristfällig och motiveringen bör kompletteras för att man i understödens maximibelopp också ska beakta beloppet av den marknadsbaserade räntan på återkrävda understöd. På så sätt motsvarar skrivningen under momentet också skrivningen under inkomstmoment 12.31.99.

Motiveringen till momentet ändras så att statsunderstöd får beviljas högst till ett totalt belopp som är lika stort som det statsunderstöd och den marknadsbaserade ränta som har återkrävts med stöd av statsrådets förordning om stödjande av sjöfart (548/2020).

Momentet får följande lydelse:

(Första och andra stycket som i RP 54/2024 rd)

Dessutom kompletteras motiveringen till momentet så att anslaget får användas till beviljande av statsunderstöd till rederier som till följd av de nationella reserestriktioner som infördes på grund av covid-19-pandemin lidit skador orsakade av exceptionella händelser så som avses i artikel 107.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ett villkor för statsunderstödet är att de ersättningar som med stöd av statsrådets förordning om stödjande av sjöfart (548/2020) beviljats mellan november 2020 och februari 2022 för fullgörande av skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster har återkrävts och att besluten om återkrav har vunnit laga kraft. En stödmottagaren får inte inneha stöd beviljat enligt den förordningen som inte har återkrävts. Statsunderstöd får beviljas endast rederier vars ekonomiska skada har uppkommit under covid-19-pandemin på en eller flera av följande rutter: Åbo/Nådendal—Mariehamn/Långnäs—Stockholm, Eckerö—Grisslehamn, Mariehamn—Kapellskär, Helsingfors—Tallinn, Vasa—Umeå. Statsunderstöd får beviljas högst till ett totalt belopp som är lika stort som det statsunderstöd och den marknadsbaserade ränta som har återkrävts med stöd av statsrådets förordning om stödjande av sjöfart (548/2020).

(Fjärde stycket som i RP 54/2024 rd)

(Dispositionsplanen som i RP 54/2024 rd)

Betänkande FiUB 12/2024 rd

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen minskas anslagen med 53 339 000 euro, ökas inkomstposterna (utan netto-upplåning och skuldhantering) med 140 526 000 euro och minskas nettoupplåningen och skuldhanteringen med 193 865 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomsterna och anslagen i år med beaktande av den ordinarie budgeten och tilläggsbudgetarna 87 996 454 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2024 i proposition RP 54/2024 rd med ändringarna ovan.

Riksdagen forkastar tilläggsbudgetmotionerna TBM 1—4/2024 rd.

Riksdagen beslutar att den andra tilläggsbudgeten för 2024 tillämpas från och med den 1 juli 2024.

Helsingfors 19.6.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Krista Mikkonen gröna
medlem Otto Andersson sv (delvis)
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf (delvis)
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf (delvis)
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Inka Hopsu gröna (delvis)

Betänkande FiUB 12/2024 rd

ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Minja Koskela vänst
ersättare Juha Mäenpää saf (delvis)
ersättare Riitta Mäkinen sd (delvis)
ersättare Saku Nikkanen sd (delvis)
ersättare Jaana Strandman saf
ersättare Ville Väyrynen saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Jonna Berghäll
utskottsråd Minna Tiili

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 1

Reservation 1/sd

Allmän motivering

I propositionen om en andra tilläggsbudget för 2024 sänks intäktskalkylen för samfundsskatten med 469 miljoner euro. Den konjunkturbetingade minskningen av avkastningen av samfundsskatten har bidragit till att förvärpa underskottet i de offentliga finanserna, som enligt finansministeriets färsk prognos väntas stiga till 3,7 procent av bruttonationalprodukten 2024. Underskottet stiger enligt prognosen över den gräns som skuldkriteriet enligt förfarandet för alltför stora underskott (EDP) tillåter för ett år och där överskridandet ska betraktas som tillfälligt och obetydligt, trots en historisk och plötslig höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen mitt under året.

Enligt finansministeriets prognos kommer den ekonomiska tillväxten att ligga nära noll 2024. Den svaga tillväxten och det därmed växande underskottet förklaras delvis av raset inom byggbranschen, i synnerhet inom bostadsbyggandet. Det är sannolikt att om korrigerande och förtroendeingivande åtgärder inom den sektorn hade vidtagits redan hösten 2023, skulle recessionen ha kunnat lindras avsevärt samtidigt som tillväxten inom vår ekonomi skulle ha börjat igen.

Dessutom hade regeringen redan i den ordinarie budgeten för 2024 kunnat stärka skatteintäkterna genom åtgärder som skulle ha bromsat upp det minskade skatteuttaget. På så sätt skulle Finland ha kunnat undvika att 2024 överstiga kriteriet på 3,5 procent, som är gränsen för EU:s förfarande vid alltför stora underskott, utan att helt oväntat och mitt under året göra en historiskt stor höjning av den allmänna mervärdesskatten till 25,5 procent. En oförutsedd höjning som genomförs med extremt kort varsel hotar att orsaka omfattande störningar i företagens verksamhet och i konsumentefterfrågan.

Höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen är en regressiv skattehöjning som relativt sett drabbar låginkomsttagare och låginkomstfamiljer värst. Den är oskälig i ett läge där indexhöjningarna av förmåner har frysts. Därför måste regeringen återta indexfrysningen i samband med höjningen. Höjningen av mervärdesskatten måste göras skäligare och bara vara en procentenhet och dessutom skjutas upp till årsskiftet då också normala indexhöjningar av förmånerna måste göras.

Vi är så pass långt in på året att situationen inte bör åtgärdas genom förhastade åtgärder som stör ekonomins funktion. Regeringen borde hellre koncentrera sig på att ta fram en kursomläggning för den ekonomiska politiken för en mer balanserad anpassning och ett trovärdigt tillväxtprogram, så att vi kan undvika recession och alltför stora underskott från och med 2025.

Utskottet har dessutom lyft fram att staten i och med den andra tilläggsbudgeten helt och hållet får avstå från sitt innehav i A-Kruunu Oy. SDP anser att avsikten är att avstå från innehavet i A-Kruunu Oy är mycket kortsiktig. A-Kruunu Oy är ett statsägt bolag med specialuppgifter som ska låta bygga hyresbostäder till rimligt pris. Bolaget har också till uppgift att främja träbyggande, innovationer inom boende, cirkulär ekonomi och utsläppsnåla investeringar. Bolaget äger i dagsläget uppemot 3 000 hyresbostäder till rimligt pris.

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 1

De senaste åren har A-Kruunu Oy kommit att bli en betydande ägare av överkomliga hyresbostäder i de största stadsregionerna. Det finns fortfarande en betydande brist på överkomliga hyresbostäder i flera stora städer, och skillnaden mellan självkostnadshyra och marknadshyror är stor där.

Detta illa övervägda beslut utgör en fortsättning på de försvagade befogenheterna för Finansierings- och utvecklingscentralen för boende (Ara), nedläggningen av produktionen av bostadsrätter, försämringarna inom reparationsbyggandet, nedskärningarna i stödet för energirenoveringar och den kortsiktiga intäktsföringen av medel i statens bostadsfond för andra ändamål.

Konjunkturpolitiskt är tidpunkten för beslutet sämsta möjliga, och försäljningen kommer heller inte att generera betydande summor eftersom försäljningen av Ara-objekt sker genom överlåtelseersättning. Bolaget A-Kruunu skulle ha mycket större värde som statsägt bolag med specialuppgifter för att främja bostadsproduktion till rimligt pris i den uppgift som bolaget ursprungligen skapades för.

Regeringens bostadspolitiska beslut hotar förutsättningarna för tillväxt särskilt i de största stadsregionerna långt in i framtiden genom att de fråntar också kommande regeringar verktyg för en konjunkturlös och långsiktig bostadspolitik i syfte att säkerställa skäliga boendekostnader.

Också det grundläggande linjeval för trafikprojekt i den andra tilläggsbudgeten är oklokt. Stick i stäv med andan i den parlamentariskt tillsatta trafikgruppen (Liikenne12) är den totala fullmakten för projekt enligt investeringsprogrammet för trafikledsnätet (5) i tilläggsbudgeten endast 44 miljoner euro, medan den totala fullmakten för projekt utanför investeringsprogrammet som anges i regeringsprogrammet (3) är 234 miljoner euro. Det innebär att 84 procent av de beviljade fullmakterna riktas utanför investeringsprogrammet för trafikledsnätet. Denna verksamhetsmodell försämrar väsentligt förutsättningarna för parlamentariskt arbete över valperioderna för att trafikpolitiken ska bli planmässig och få den långsiktighet som det finns ett trängande behov av. Regeringen bör återgå till principerna för beredning i parlamentariska arbetsgrupper inom trafikpolitiken.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen gör den historiskt kraftiga höjningen av mervärdesskatten mer skälig och höjer den allmänna mervärdesskattesatsen med endast en procentenhet till 25 procent.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen skjuts upp så att den träder i kraft först den 1 januari 2025 för att företagen och konsumenterna ska ha tid att förbereda sig för och anpassa sig till förändringen för att på så sätt minimera de negativa effekterna.

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 1

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar indexfrysningarna av förmåner när den höjer den allmänna mervärdesskattesatsen för att trygga försörjningen för ekonomiskt mer utsatta hushåll.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart börjar bereda en betydande effektivisering av bostadspolitikerna för att öka produktionen av bostäder till rimligt pris och lindra krisen i branschen samt att regeringen återtar de åtgärder som försvagar statens bostadsfond och de stora nedskärningarna i investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sitt projekt att sälja sitt innehav i A-Kruunu Oy och ser till att bolaget har förutsättningar att fullgöra sina uppgifter också i framtiden.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen åtgärder för att återgå till den linje som den parlamentariska arbetsgruppen har slagit fast inom trafikpolitiken.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 6 uttalandena.

Helsingfors 19.6.2024

Seppo Eskelinen sd
Aki Lindén sd
Pia Viitanen sd
Riitta Mäkinen sd

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 2

Reservation 2/cent

Allmän motivering

Regeringen Orpo har för avsikt att hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 procent 2024, eftersom Finland enligt regeringen annars riskerar att hamna i EU:s observationsklass. Finansministeriets senaste ekonomiska prognos, som publicerades den 17 juni 2024, visar att detta mål inte kommer att nås. Underskottet i de offentliga finanserna beräknas stiga till hela 3,7 procent 2024.

Färska uppgifter om beskattningen ger vid handen att skatteinkomsterna kommer att bli mindre än beräknat för innevarande år. Samtidigt har ökningen av utgifterna varit snabbare än väntat särskilt inom välfärdsområdena och kommunförvaltningen. I och med detta försvagas prognosen för de offentliga finanserna jämfört med det som beräknades i våras.

Regeringens passivitet när det gäller att skapa förutsättningar för tillväxt och överskattningen av snabba besparingar från social- och hälsovårdstjänsterna visar sig vara en stor felbedömning. Likaså det faktum att regeringen redan i början av sin valperiod genomförde många olika skattelättnader, såsom punktskatt på öl, överlåtelseskatten och skattelättnaderna för de mest välbeställda. Skattelättnader har beviljats med skuldpengar. Utan att först se till att den finanspolitiska situationen rättas till på ett tillfredsställande sätt.

Centern har redan i höstas i sin reservation till planen för de offentliga finanserna 2024–2027 (FiUB 7/2024 rd) uttryckt oro över att Finland under flera års tid kommer att bryta till och med mot regeln om ett underskott på tre procent i de offentliga finanserna enligt EU:s grundfördrag. Finansministeriets senaste prognos visar att trots regeringens anpassningsåtgärder kommer underskottet i Finlands offentliga finanser fortfarande också 2025 att ligga över gränsvärdet på 3 procent.

Botten håller på att gå ur regeringen Orpos ekonomiska politik. Regeringens linje blir dyr för vanliga finländare och företag. Nu måste regeringen antingen avstå från sitt mål att få ner underskottet till den bättre sidan av 3,5 procent i år, eller också måste den återigen lägga till ett nytt panikpaket för ytterligare anpassningar redan i år. Vi står inför mer osäkerhet.

Centern anser att beslutsfattarnas viktigaste uppgift i nuläget är att återställa förtroendet och stärka tron på framtiden. Centern skulle genomföra anpassningen på ett sundare sätt och samtidigt satsa kraftigt på tillväxt. Finland står vid en vägkorsning och Centerns val är den väg som leder till arbete och tillväxt. Centern anser att Orpos regering inte längre har förutsättningar att nå sina mål.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande förslag till misstroendeförklaring:

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att finansministeriets senaste ekonomiska prognos visar att den panikåtgärd i statsminister Orpo regerings andra tilläggsbudget 2024 som syftar till att höja den allmän-

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 2

na mervärdesskatten inte bidrar till att hålla Finlands offentliga finanser på den bättre sidan av 3,5-procentsgränsen, eftersom regeringen har försummat att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, oförsiktigt genomfört skattesänkningar med skuldpengar och överskattat möjligheterna att uppnå snabba besparingar inom social- och hälsovårdstjänsterna. Riksdagen konstaterar att i stället för människors välfärd och ekonomi är det arbetslösheten och konkurserna som ökar, och den offentliga skuldsättningen kan inte stoppas. Till följd av detta håller botten på att gå ur regeringens ekonomiska politik och mer allmänt genomförandet av regeringsprogrammet, och regeringen har därför inte riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Centern godkänner inte skrivningen i regeringsprogrammet om att Finlands finansieringsandel enligt den gemensamma jord-brukspolitiken (GJP, CAP) ska minskas med sammanlagt 137,5 miljoner euro 2025—2027. Genom nedskärningen försvagas livskraftsprojekt och företagsverksamhet på landsbygden. Ändringen skulle till exempel göra det svårt för jordbruket och livsmedelsbranschen i Finland att utveckla och ta fram nya matprodukter.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar besparingen i fråga om CAP-planen i regeringsprogrammet i sin helhet.

10. Utveckling av landsbygden

64. EU-medfinansiering och statlig medfinansiering för den regionala och lokala landsbygdsutvecklingen (reservationsanslag 3 år)

Centern ser inget förnuft i regeringens linje att återta det anslag som anvisats 2023 för för energinvesteringar hos landsbygdsföretag som genomför CAP-planen helt och hållet med nationell finansiering. Den minskning som regeringen föreslår ingår i 2025 års sparåtgärder under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel om vilka beslut fattades vid regeringen Orpos ramförhandlingar 15—16 april 2024. Centern godkänner inte detta utan förutsätter att de besparingar i CAP-planen som anges i regeringsprogrammet återtas i sin helhet och inte heller överförs till något annat förvaltningsområde inom jord- och skogsbruksministeriet.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 2

att riksdagen ökar moment 30.10.64 med ett anslag på 10 000 000 euro för finansiering av landsbygdsföretagens energiinvesteringar.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Centern anser att höjningen av mervärdesskattens huvudskattesats och försäkringspremieskatten med rentav en och en halv procentenhet till 25,5 procent är en överdimensionerad förändring som tillsammans med andra skattehöjningar, såsom sänkningen av hushållsavdraget och höjningen av den sänkta mervärdesskattesatsen, försvagar förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. En mer moderat höjning av skattesatsen till högst den allmänna nordiska nivån, dvs. 25 procent, hade varit mer förståeligt. Centern skulle inte höja den allmänna mervärdesskatten till en högre nivå än den nordiska nivån på 25 procent. Konsumenternas köpkraft får inte skäras ner mer än vad som är absolut nödvändigt

Den nu föreslagna höjningen av den allmänna mervärdesskatten och försäkringspremieskatten avses träda i kraft undantagsvis mitt under året, den 1 september 2024. Vid finansutskottets sakkunnigutfrågning i samband med skattelagen har det framkommit att tidtabellen är ytterst problematisk för företagen. En sådan oförutsägbarhet är en dålig skattepolitik och visar att regeringens ekonomiska linje har misslyckats.

Regeringen har motiverat den snäva tidsplanen för höjningen av mervärdesskatten med att Finland annars riskerar att hamna i EU:s observationsklass. Trots det stora underskottet i de offentliga finanserna har regeringen dock själv genomfört åtskilliga skattelättnader bland annat i fråga om punktskatt på öl, överlåtelseskatten och beskattningen av förvärvsinkomster för dem som har de högsta inkomsterna.

Dessutom har regeringen passivt följt den ekonomiska nedgången. Regeringen har också genom sin gåpåaraktiga verksamhetskultur och sin tillspetsade retorik som en av parterna i tvisten skapat instabilitet på arbetsmarknaden. Europeiska centralbanken höjde nyligen sina prognoser för den ekonomiska tillväxten i Europa. I Finland växer ekonomin däremot inte alls. Regeringen Orpo måste anses delansvarig för denna situation, som är i färd med att leda till att underskottet i de offentliga finanserna blir alltför stort.

Centern har behandlat den allmänna mervärdesskattehöjningen och dess tidtabell mer detaljerat i sin reservation till finansutskottets betänkande (FiUB 11/2024 rd).

I stället för en alltför stor och alltför snabb höjning av mervärdesskatten kan regeringen vid behov återta till exempel höjningen av punktskatten på öl och lindringen av överlåtelseskatten och ge

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 2

skatteförvaltningen verktyg för att beskatta plattformsekonomin på behörigt sätt, såsom centern har föreslagit. Regeringen kan också utan dröjsmål till exempel göra en större höjning av punktskatten på tobak, vilket centern föreslog redan i samband med budgetbehandlingen 2024. Regeringen kunde också ha uppskattat möjligheten till minskade utgifter redan i år till exempel från statsförvaltningen eller från inkvarteringskostnaderna för asylsökande per natt.

Alternativ för att undvika en alltför häftig höjning av den allmänna mervärdesskatten skulle det således ha funnits, men regeringen Orpo har aktivt valt annorlunda och bär ansvaret för konsekvenserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder en ny proposition genom vilken den gör den allmänna mervärdesskatten och höjningen av försäkringspremieskatten skäligare så att skattesatsen fastställs till 25 procent enligt den nordiska linjen och samtidigt skjuter upp skatten så att den träder i kraft den 1 januari 2025.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart tar fram de alternativa metoder som behövs för att stärka de offentliga finanserna redan 2024 i enlighet med Centerns alternativ Vägen till en rättvis tillväxt till exempel genom att slopa sänkningen av punktskatten på öl, höja punktskatten på tobak och genom lagstiftning ge skattemyndigheten verktyg för att beskatta plattformsekonomin på behörigt sätt och samtidigt kraftigt satsa på tillväxt för att i framtiden undvika en plötslig höjning av mervärdesskatten eller andra skatter.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet med ändringarna ovan,

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 3 uttalandena och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 19.6.2024

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent
Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 3

Reservation 3/gröna

Allmän motivering

Höjningen av mervärdesskatten

I tilläggsbudgeten föreslås det att intäktskalkylen för mervärdesskatten höjs med 107 miljoner euro. Kalkylen bygger på antagandet att den allmänna mervärdesskattesatsen höjs från 24 procent till 25,5 procent från och med den 1 september 2024.

Hittills har regeringen Orpo varit ovillig att röra beskattningen för att anpassa ekonomin. Det är bra att regeringen äntligen ingriper i det minskade skatteuttaget. Tyvärr drabbar höjningen av mervärdesskatten i synnerhet låginkomsttagare. Detta ter sig särskilt problematiskt i och med att regeringen också i övrigt har minskat förmånerna för låginkomsttagare. När regeringen har fryst justeringarna av de indexbundna sociala förmånerna, återspeglas höjningen av mervärdesbeskattningen inte i en höjning av förmånerna, med undantag av pensionerna.

Konsekvenserna av höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen förstärks också av andra skärpningar av mervärdesskatten. Regeringen har redan tidigare beslutat höja de lägre mervärdesskattesatserna, vilket gör till exempel läkemedel och kulturtjänster dyrare. Samtidigt har regeringen för avsikt att slopa skattelättnaden vid den nedre gränsen för mervärdesskatt, som har varit en skatteförmån som har stött i synnerhet småföretagare och deltidsföretagare. Alla företag kan inte överföra skattehöjningen till de priser som kunderna betalar, vilket innebär att många småföretagare ställs inför en svår situation.

Mervärdesbeskattningen bör reformeras så att den gynnar hållbar konsumtion och minskar olägenheterna för miljö och hälsa. En del av höjningen av mervärdesskatten bör riktas till att minska fattigdom och kompensera konsekvenserna för låginkomsttagare.

Reform av beskattningen

I stället för en höjning av mervärdesskatten med 1,5 procentenheter kunde regeringen ha anpassat inkomsterna på något annat sätt. Att gallra bland stöden som är skadliga för miljön skulle ha stärkt statsekonomi och miljön och på lång sikt höjt produktivitetsnivån. Exempelvis skulle det gradvisa slopandet av skattestödet för industriell vedeldning och bräntorv inbringa hundratals miljoner euro för staten.

Regeringen kunde också ha gått in för en grön skattereform som sätter rätt pris på verksamhet som är skadlig för miljön. Förening av miljön skulle då inte längre ge någon konkurrensfördel, utan företagsverksamheten skulle styras i en riktning som är hållbar för miljön. Exempelvis kan gruvskatten höjas rejält och regeringen kan införa en förändringsavgift för markanvändning.

Dessutom kunde regeringen ha ändrat beskattningen av utdelning från onoterade bolag. Enligt finansministeriets skattekartläggning 2023 skulle en reform av beskattningen av utdelning från onoterade bolag statistiskt öka skatteintäkterna med cirka 430 miljoner euro på 2024 års nivå. Sak-

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 3

kunniga har på bred front rekommenderat en reform av utdelningsbeskattningen som ett sätt att stärka skattebasen. En starkare skattebas skulle jämna ut spelfältet och göra beskattningen mer rättvis.

Anslag för vägtrafik

I tilläggsbudgeten föreslås satsningar på trafikprojekt, i synnerhet för att främja bilismen. I och med EU:s paket Fit for 55 är skyldigheten att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn i Finland 50 procent fram till 2030. Minimimålet är att Finland ska halvera trafikutsläppen fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå. Om utsläppen från trafiken inte minskar snabbt, är det uppenbart att Finland inte kommer att nå målet. Det är tydligt att det behövs betydande tilläggsatsningar för att främja hållbar trafik.

En hållbar trafikpolitik förutsätter satsningar på landets spåranläggningar och kollektivtrafik, bättre förutsättningar för gång och cykling, slopande av ineffektiva stöd för lufttrafik, förnyelse av bilparken och skattelösningar som främjar en hållbar omställning till ren energi. Minskningen av finansieringen för investeringsprogrammet för gång och cykling till 3 miljoner euro påverkar i betydande grad kommunernas förmåga att i ett allt svårare ekonomiskt läge genomföra investeringar som berör gång och cykling. Samtidigt måste man se till att övergången till ett hållbart transportsystem görs på ett rättvist sätt och så att transportfattigdomen inte förvärras.

Den svåra situationen inom byggbranschen

Den ekonomiska situationen i Finland försvåras särskilt av det dåliga läget inom byggbranschen. Därför behövs det fortfarande åtgärder som riktas direkt till branschen. Situationen inom byggbranschen kan lindras till exempel genom att man återtar nedskärningarna i stöden för bostadsproduktion till rimligt pris, minskar det eftersatta underhållet exempelvis i fråga om mögelskolor och startar statsfinansierade infraprojekt. Genom att stödja möjligheterna att ladda elbilar i anslutning till bostadsbyggnader främjas ökningen av elbilsbeståndet i enlighet med målen i den nationella klimat- och energistrategin. Satsningarna på energirenoveringar i bostäder påskyndar avskaffandet av fossila importerade bränslen och främjar uppnåendet av Finlands klimatmål.

Kollapsade kolsänkor

Finlands klimatmål baserar sig på tillräckliga kolsänkor. Enligt de nya snabbestimaten utgjorde markanvändningssektorn år 2023 dock nätt och jämnt en nettosänka (1,3 miljoner ton CO₂-ekvivalenter). Det är uppenbart att det behövs snabba åtgärder för att öka kolsänkorna. Regeringen Orpo har dock inte reagerat på den akuta situationen på något sätt.

För att öka kolsänkorna är det ytterst viktigt att minska avverkningsvolymerna. Mindre avverkningsvolym är viktiga också för att förbättra skogarnas biologiska mångfald. Vetenskapspanelen för skogsbioekonomi har uppskattat att om skogarnas förädlingsvärde höjs kan deras värde också öka utan att avverkningarna behöver öka. Regeringen främjar dock inte en höjning av skogarnas förädlingsvärde, utan bibehåller exempelvis skattestöden för vedeldning i sin nuvarande form.

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 3

Regeringen har också inom markanvändningssektorn återtagit tidigare beslut, såsom stödet för våtmarksodling och beskogning av impedimentmark, och kommer inte med några ersättande förslag. Genom att stödja skogstillväxten på impedimentmark kan kol bindas i skogar där det annars inte skulle ske på samma nivå. Stödet för våtmarksodling är en av de mest kostnadseffektiva klimatåtgärderna. Regeringen bör också införa en förändringsavgift för markanvändning som kan stävja både avskogningen och klimatutsläppen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över mervärdesbeskattningen så att den gynnar hållbar konsumtion och minskar olägenheterna för miljön och hälsan samt stärker statsfinanserna utan att öka fattigdomen.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa direkta miljöskadliga stöd och skattestöd.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 2 uttalandena.

Helsingfors 19.6.2024

Krista Mikkonen gröna
Inka Hopsu gröna

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 4

Reservation 4/vänst

Allmän motivering

Regeringen går än en gång miste om ett tillfälle att ändra riktning på sin destruktiva ekonomiska politik.

Sedan sommaren 2023 har Finlands ekonomi blivit sämre för varje månad, med undantag av februari i år. Arbetslösheten ökar i allt snabbare takt och allt fler är långtidsarbetslösa. Konkurserna blir fler och fler. Situationen är svår. Situationen är svår för alla som har förlorat sitt arbete, och också för deras familjer. Den underlättas inte av att regeringen på ett historiskt sätt försämrar den sociala tryggheten. Fattigdomen ökar, både bland barn och vuxna.

I ett läge där en vändning till det bättre är osäker och åtminstone inte inträffar ännu i år, bör regeringen göra allt den kan för att bekämpa arbetslösheten och stärka Finlands ekonomi. Man behöver sörja för den totala efterfrågan och stödja byggbranschen som befinner sig i en historiskt svår situation.

Regeringen agerar dock tvärtom och skärper finanspolitiken mitt under en pågående recession på ett sätt som bromsar upp den ekonomiska återhämtningen och ökar arbetslösheten. Om arbetslösheten håller i sig finns det risk för att den går från att vara konjunkturrelaterad till att bli långvarig och strukturell, vilket permanent försämrar hållbarheten i Finlands ekonomi.

Det mest misslyckade enskilda beslutet är att regeringen väljer att höja mervärdesskatten mitt under året, när vi är inne i en lågkonjunktur. De ekonomiska experterna är, oberoende av bakgrundsorganisation och världsbild – även de som i sig stöder en höjning – så gott som eniga om att tidpunkten är fel och att beslutet också sänder fel budskap till både företag och konsumenter.

Av enkäter till företagen framgår att företagen uttryckligen ser den dåliga efterfrågan som det största problemet. Höjningen av mervärdesskatten försvagar köpkraften och förvärrar situationen. Regeringen marknadsför sig själv som företagsvänlig, men dess politik är något helt annat.

Statens ägarpolitik har spelat en viktig roll för den industriella struktumvandlingen och utvecklingen av Finlands välbefinnande. Ägarpolitiken är fortfarande ett centralt ekonomiskt och samhällspolitiskt verktyg för att trygga försörjningsberedskapen och många offentliga tjänster samt för att långsiktigt styra en hållbar ekonomisk utveckling och stärka statskassan. Nu avser regeringen dock på ett avsevärt försämma statens förmåga att bedriva en ägarpolitik som tjäna samhällets helhetsintresse genom att man öppnar strategiskt centrala statsbolag för privata aktörers vinststrävan. (Ägarpolitiken behandlas förutom i förslaget till misstroendeförklaring nedan även i anslutning till huvudtitlarna 23 och 35.)

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Petteri Orpos regering har beslutat att minska statens strategiska ägarroll på ett sätt som får långtgående negativa konsekvenser. Statens järnvägsbolag VR öppnas för privata aktörers vinststrä-

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 4

van, vilket äventyrar en fungerande, omfattande, skäligt prissatt och ekologiskt hållbar spårtrafik i Finland. Detsamma gäller Finavia. I och med att statsbolagens innehavsgränser minskar är man i stor utsträckning beredd att avstå från den statliga styrningsmakten i fråga om Posti och Gasum. Genom tilläggsbudgeten eftersträvas mandat att sälja det helt och hållet statliga ägda A-Kruunu Oy som bygger hyresbostäder till rimligt pris. Detta till trots att de samhällsreaterade grunderna för bolagets verksamhet i nuläget snarare stärks än försvagas. I en situation där vi samtidigt måste kunna trygga högklassiga offentliga tjänster på olika håll i Finland och genomföra en snabb hållbar strukturomvandling i samhället och ekonomin bör regeringen stärka den strategiska ägarpolitiken som tjänar samhällets helhetsintresse. Samlingspartiets och Sannfinländarnas regering agerar dock på annat sätt när de förbereder sig för försäljning av statens strategiska bolagsegen- dom. Riksdagen anser därför att regeringen inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

10. Ägarstyrningen

I tilläggsbudgeten ingår ett förslag på att man avstår från det helt och hållet statsägda bolaget A-Kruunu, som producerar hyresbostäder till skäligt pris, samt anslagsförslag i anslutning till detta.

Förslaget att avstå från A-Kruunu är en del av en mer omfattande förändring av statens ägarpolitik. Enligt det ägarpolitiska principbeslut som publicerades i maj 2024 har regeringen som mål att avsevärt minska statens minimiinnehav i bolag av strategiskt intresse. Detta gäller VR (ändring av minimiinnehav 100 % - > 50,1 %), Finavia (100 % - > 50,1 %), Posti Group (50,1 % - > 33,4 %) och Gasum (50,1 % - > 33,4 %). I principbeslutet har definitionerna av strategiska ägarintressen inte förändrats och inte heller definitionerna av de samhälleliga uppgifterna för bolag med specialuppgifter. Till vissa delar kan motiveringen till ett starkt ägarskap snarare anses ha stärkts.

Den minister som ansvarar för ägarstyrningen har förnekat planerna på försäljning. Det är dock uppenbart att man genom att ändra innehavsgränserna uttryckligen vill möjliggöra försäljningar och öka statens försäljningsintäkter. Det så kallade "investeringsprogrammet" som skrivits in i regeringsprogrammet finansieras med kapitalinkomster, vilket förutsätter försäljning av andelar. En orsak till förändringen kan också anses vara den negativa inställning till statligt ägarskap och överlag till statens aktiva ekonomi- och industripolitiska roll och en stark offentlig sektor, som grundar sig på regeringens ideologi.

Det bör noteras att inte ens en andel på 50,1 procent till fullo skyddar aktieägarens intressen och makt. Även om staten har en majoritet på över 50 procent, måste den beakta alla andra delägares intressen och synpunkter, annars kan staten i värsta fall ställas inför rätta om minoritetsägarna anser att staten handlar i strid med deras ekonomiska intressen. Detta skulle på ett betydande sätt in-

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 4

skränka statens möjligheter att genom bolagsinnehav bedriva en systematisk och strategisk ekonomi- och samhällspolitik. Med en ägarandel på en dryg tredjedel är möjligheterna betydligt mindre.

Exempelvis VR är en viktig aktör, om och när vi vill garantera finländare i hela landet smidiga och klimatvänliga möjligheter att färdas till ett skäligt pris. Utvecklingen av spårtrafiken har också en avsevärd betydelse för att minska utsläppen inom transportsektorn. När andra ägare tas in i enlighet med regeringens nya målsättning, försvagas statens förmåga att styra bolaget på ett sätt som beaktar de samlade samhällsaspekterna.

Erfarenheterna av privatisering av statliga järnvägsbolag som VR i andra länder är i huvudsak dåliga. Kvaliteten på tjänsterna har försämrats och priserna stigit. Trots detta vill Petteri Orpos och Riikka Purras regering bereda en försäljning av VR. Om man lyckas hitta en kund som betalar tillräckligt bra, blir det antagligen handel. Det finns inget annat som kan förklara regeringens avsikter enligt det ägarpolitiska principbeslutet att be riksdagen bevilja fullmakt att minska ägarandelen. Om VR säljs betyder högst sannolikt att en betydande andel av innehavet överförs till utlandet. I Finland överförs egendom nuförtiden i stor utsträckning till utländska placeringsfonder. Deras andel till exempel på Helsingforsbörsen är redan i nuläget betydande.

Också Posti, Finavia och Gasum ansvarar för viktiga samhällsuppgifter, och vi anser inte att det är motiverat att sträva efter att minska innehavet i dessa bolag.

I fråga om A-Kruunu är det minimiinnehav som riksdagen fastställt för närvarande 100 procent och bolagets samhälleliga specialuppgift är att "låta bygga hyresbostäder till rimligt pris i de största tillväxtregionerna". Bolaget har också till uppgift att främja träbyggande, innovationer inom boende, cirkulär ekonomi och utsläppssnåla investeringar. De första bostäderna började byggas 2015 och i slutet av 2023 fanns det lite färre än 2 900 bostäder. Takten har tilltagit hela tiden och målet har varit att bygga 400 bostäder per år. Staten har kapitaliserat bolaget med 80 miljoner euro, och bolaget har 34 anställda.

Betydelsen av bolagets specialuppgift inom produktionen av bostäder till rimligt pris är fortfarande uppenbar. Det råder brist på hyresbostäder till rimligt pris framför allt i huvudstadsregionen och i de andra största städerna där bolaget är verksamt. Efterfrågan på hyresbostäder till rimligt pris ökar av att regeringen avsevärt har minskat bostadsbidraget (och andra förmåner). Trots detta väljer regeringen att i fortsättningen avsevärt minska på satsningar på produktion av bostäder till rimligt pris, vilket bidrar till att det redan otillräckliga utbudet av boende till skäligt pris minskar ytterligare.

Läget inom byggbranschen är överlag synnerligen oroväckande. Arbetslösheten har ökat enormt och fortsätter att öka, konkurserna har ökat och det finns massor av resurser som inte utnyttjas. Det är sällan det finns lika goda grunder som i nuläget att med tanke på samhällsekonomin, konjunkturpolitiken, sysselsättningspolitiken och kostnadseffektiviteten öka och stödja det offentliga byggandet.

På dessa grunder bör regeringen avstå från att sälja A-Kruunu. Snarare bör bolagets målsatta bostadsproduktion ökas och bolaget vid behov kapitaliseras.

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 4

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen behåller statens minimiinnehav på 100 procent i A-Kruunu, VR och Finavia samt på 50,1 procent i Posti och Gasum.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt använder sin ägarmakt för att säkerställa det samhälleliga helhetsintresset och påskynda en hållbar omställning och ser över de bolagsspecifika ägarintressena så att de stämmer överens med detta mål.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att den statliga ägaren aktivt arbetar för att säkerställa att Finland har ett omfattande nät av tillförlitlig och ekologiskt hållbar spårtrafik till ett rimligt pris.

88. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Som en del av ändringarna i statens ägarpolitik och mål att sälja det statligt ägda A-Kruunu minskas momentet med 200 000 euro, som överförs till moment 35.01.01. Vi motsätter oss försäljningen av A-Kruunu och därmed också denna anslagsändring.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 23.10.88 med 200 000 euro, eftersom A-Kruunu Oy, som producerar hyresbostäder till rimligt pris, inte bör säljas.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Miljöförvaltningens omkostnader

01. Miljöministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

I propositionen ändras motiveringen till momentet så att staten helt och hållet avstår från sitt innehav i A-Kruunu Oy. Dessutom kompletteras motiveringen till momentet så att 200 000 euro av anslaget har reserverats för utgifter som föranleds av en utredning om ett avstående från A-Kruunu Oy och av eventuella arrangemang i samband med avståendet. Vi motsätter oss en försäljning av A-Kruunu.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 4

att riksdagen stryker de delar av motiveringen till momentet som gör det möjligt att sälja A-Kruunu Oy samt omnämmandet av att 200 000 euro reserveras för utgifter som föranleds av försäljningen av bolaget.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

I ändringen av inkomstposten under momentet har man beaktat regeringens proposition enligt vilken den allmänna mervärdesskattesatsen och försäkringspremieskattesatsen höjs från 24 procent till 25,5 procent från ingången av september 2024. Dessutom har inkomstposten sänkts med 60 000 000 euro på grund av att bedömningarna av den ekonomiska situationen och utvecklingen av den privata konsumtionen har försämrats.

Regeringen bedömer att ändringen höjer skatteintäkterna med cirka en miljard euro 2025. För 2024 beräknas mervärdesskatteintäkterna öka med cirka 160 miljoner euro och försäkringspremieskatteintäkterna med 14 miljoner euro.

Av EU-länderna är det för närvarande bara Ungern som har en allmän mervärdesskattesats (27%) som är högre än i propositionen.

De nyttigheter som omfattas av den allmänna mervärdesskattesatsen och försäkringspremieskattesatsen utgör uppskattningsvis 40 procent av hushållens konsumtionsutgifter. De föreslagna ändringarna berör därmed en stor del av hushållens konsumtion.

Skattehöjningen bromsar den ekonomiska återhämtningen, minskar den totala efterfrågan och förvärrar arbetslösheten. Praktiskt taget alla experter, även de som anser att ändringen i sig är godtagbar, anser att tidpunkten för höjningen under året är skadlig och misslyckad. En höjning av mervärdesskatten mitt under året är dessutom administrativt och praktiskt svår att verkställa och orsakar betydande kostnader för företagsfältet.

En skärpt mervärdesbeskattning är vanligen en regressiv åtgärd, det vill säga en åtgärd som ökar inkomstskillnaderna och således slår hårt mot låginkomsttagarna. Låginkomsttagarnas situation förvärras ytterligare av regeringens beslut att genom indexfrysningar skära i många förmåner under hela regeringsperioden. En höjning av mervärdesskatten leder till att priserna stiger, men förmånerna stiger inte i linje med konsumentpriserna på samma sätt som i allmänhet. Om de indexfrysningar som genomförs nu inte senare kompenseras med nivåhöjningar, är nedskärningen av förmånerna permanent.

Betänkande FiUB 12/2024 rd

Reservation 4

Beslutets regressiva effekter konstateras också i regeringens mervärdesskatteproposition: *”Propositionens effekt i euro är störst i de högre inkomstdecilerna, men i förhållande till de disponibla inkomsterna mest betydande i de lägsta inkomstdecilerna. Den relativa köpkraften försvagas mest i den lägsta inkomstdecilen och minst i den högsta inkomstdecilen. I den lägsta inkomstdecilen försvagas köpkraften med ca 0,67 procent och i den högsta med 0,42 procent. Hushållens köpkraft försvagas i genomsnitt med 0,53 procent.”*

De arbetskraftsintensiva branscherna (servicebranscherna) lider i genomsnitt mer av höjningen än andra företag. I propositionen anges följande:

”Till den del de föreslagna höjningarna överförs till konsumentpriserna kan de minska efterfrågan på de nyttigheter som omfattas av höjningarna och på så sätt minska företagens produktion. Om marknadsförhållandena inte tillåter att priserna höjs med hela det belopp som mervärdesskatten höjs med, kan höjningen bedömas belasta arbetskraftsintensiva företag mer än företag vars insatser till stor del utgörs av anskaffningar. Detta beror på att det är möjligt att dra av mervärdesskatten på anskaffningarna, medan lönekostnaderna däremot belastar företaget fullt ut. På samma sätt kan det vara svårare för företag som säljer direkt till konsumenter att överföra skatteförhöjningen till priserna, jämfört med företag som främst säljer till andra företag. Därmed kan höjningen bedömas vara mer belastande för företag som säljer direkt till konsumenter.”

Det bör också noteras att höjningen av mervärdesskattesatsen har samband med regeringens proposition om slopande av lättningen vid den nedre mervärdesskattegränsen (RP 50/2024 rd) från och med ingången av 2025, och med att nyttigheter som omfattas av mervärdesskattesatsen på 10 procent, till exempel läkemedel och kulturtjänster, överförs till en skattesats på 14 procent, vilket antagligen kommer att föreslås senare i år. Dessa förslag utgör sammantaget en avsevärd belastning för många företag och konsumenter.

Regeringens skattepolitik kan därför karakteriseras som inte bara orättvis utan också företagsfientlig, i synnerhet småföretagarfientlig.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen slopar sina planer på att höja den allmänna mervärdesskattesatsen till 25,5 procent och överföra de flesta varor och tjänster som omfattas av en skattesats på 10 procent till en skattesats på 14 procent.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar sin skattepolitiska linje så att den blir mer rättvis och miljövänlig och i högre grad inkluderar dem som har de högsta inkomsterna och är mest förmögna.

Betänkande FiUB 12/2024 rd
Reservation 4

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet med ändringarna ovan,

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 5 uttalandena och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 19.6.2024

Hanna Sarkkinen vänst

Minja Koskela vänst

Betänkande FiUB 12/2024 rd – RP 54/2024 rd

Bilaga: Tilläggsbudgetmotioner TBM 1-4/2024 rd

- Tilläggsbudgetmotion TBM 1/2024 rd Pekka Aittakumpu cent Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för en vägplan för en omfartsväg på riksväg 4 vid Ii (3 600 000 euro) 31.10.77
- Tilläggsbudgetmotion TBM 2/2024 rd Mikko Savola cent m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för planeringen av Suupohja banavsnitt (4 992 000 euro) 31.10.77
- Tilläggsbudgetmotion TBM 3/2024 rd Jouni Ovaska cent Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för att inleda projektet på riksväg 9 sträckan Tammerfors–Orivesi (10 000 000 euro) 31.10.77
- Tilläggsbudgetmotion TBM 4/2024 rd Timo Mehtälä cent Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för att bygga om den södra järnvägsövergången vid riksväg 27 i Ylivieska (14 000 000 euro) 31.10.77